

## Studiehandleiding

### NCJ Train de trainer M@ZL

Opleiding tot begeleider van de M@ZL-workshop  
'Ziekteverzuim bespreekbaar maken'

## Inleiding

Verzuim is een omvangrijk probleem in het voortgezet en middelbaar beroeps onderwijs. De belangrijkste redenen voor ziekmelding door leerlingen blijken psychische en lichamelijke klachten te zijn. Hier liggen vaak problemen aan ten grondslag zoals een onrustige thuissituatie, stress of leer- en motivatieproblemen. Leerlingen die frequent of langdurig van school verzuimen met ziekte als reden, zijn lang niet altijd (ernstig) ziek; er kunnen ook andere redenen zijn, die leiden tot een ziekmelding.

M@ZL (spreek uit: mazzel; acroniem voor Medische Advisering van de Ziek gemelde leerling) is een landelijk erkende interventie, die door scholen en de jeugdgezondheidszorg is ontwikkeld. Binnen M@ZL werken de school en de jeugdarts samen om, vanuit een gezamenlijke zorg en ieder vanuit zijn eigen rol, de juiste begeleiding voor de ziek gemelde leerling te realiseren. De rol van zowel de school als de jeugdarts is hierbij heel belangrijk. De aandachtsfunctionaris M@ZL binnen de school (vaak zorg- of verzuimcoördinator) en de jeugdarts werken nauw samen en implementeren en evalueren de M@ZL-methodiek.

Hoe werkt M@ZL? De school heeft aandacht voor de leerling die wordt ziek gemeld en gaat in gesprek met leerling en ouders bij verhoogd ziekteverzuim conform de M@ZL-criteria (vanaf de zevende schooldag aaneengesloten ziek gemeld of vanaf de vierde keer ziek gemeld in 12 schoolweken tijd) en vraagt zo nodig een advies aan de jeugdarts, waarna de jeugdarts de school adviseert m.b.t. de leerling. Dat laatste betreft niet alleen verwijzing naar zorg, maar ook advisering ten aanzien van belastbaarheid van de leerling en lesdeelname. Dit om te voorkomen dat een leerling afglijdt in schoolniveau of zelfs uitvalt. Uit ervaring blijkt dat het noodzakelijk is dat beide partijen kennis en achtergrondinformatie hebben over de M@ZL-methodiek en hoe om te gaan met re-integratie en belastbaarheid van de leerling.

De rol van de mentor<sup>1</sup> is heel belangrijk bij de uitvoering van M@ZL, aangezien zij het eerste contact hebben met de (ouders van de) ziek gemelde leerling. Uit ervaring blijkt dat mentoren vaak worstelen hoe ze het gesprek over ziekteverzuim het best kunnen voeren. Tijdens de M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' leren mentoren<sup>2</sup> hoe ze een gesprek met een ziekgemelde leerling en diens ouders kunnen voeren. Centraal staat daarbij het oefenen van gesprekken met een trainingsacteur. De workshopbegeleider is procesbegeleider en geeft, samen met de trainingsacteur, feedback op de manier van gespreksvoering.

Deze *NCJ Train de trainer M@ZL* stelt je in staat om als workshopbegeleider de M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' voor mentoren te verzorgen. Medewerkers van de jeugdgezondheidszorg, de gemeenten of het onderwijs (Samenwerkingsverband Passend Onderwijs) worden getraind om als workshopbegeleider de M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' te kunnen verzorgen voor mentoren.

---

<sup>1</sup> Met mentor wordt ook de studieloopbaanbegeleider (op het MBO) bedoeld.

<sup>2</sup> Ook andere professionals, die op scholen voor voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs, met jongeren en/of hun ouders in gesprek gaan n.a.v. ziekteverzuim kunnen deelnemen aan deze workshop. Denk aan verzuimcoördinator of maatschappelijk werkende op een school.

## Globale inhoud van de training

Naast kennisoverdracht bestaat de *NCJ Train de trainer M@ZL* voor een groot deel uit oefenen met praktijksituaties. Aan de hand van reële en zelf ingebrachte casuïstiek trainen we met interactieve werkvormen. Een trainingsacteur wordt ingezet om het leerrendement te vergroten.

Na het volgen van de training is de deelnemer:

- op de hoogte van hoe en waarom de M@ZL-methodiek werkt, hoe deze aansluit bij de huidige wettelijke kaders en wat de rollen zijn van de school, jeugdarts en leerplicht
- toegerust om scholen te motiveren en te ondersteunen in het toepassen van de M@ZL-methodiek en hen adviseren met betrekking tot ziekteverzuim van hun leerlingen
- in staat om als workshopbegeleider de M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' aan mentoren te geven. De deelnemer kan:
  - een M@ZL workshop organiseren
  - het groepsproces begeleiden
  - samenwerken met een trainingsacteur
  - mentoren handvatten geven voor het voeren van een ziekteverzuimgesprek
  - feedback geven op basis communicatieve vaardigheden
  - verschillend gedrag van mentoren tijdens een M@ZL workshop herkennen en daar adequaat op reageren
  - eigen leerpunten formuleren o.b.v. de gewenste competenties voor een M@ZL workshopbegeleider (sociaal gedrag, begeleiding groepsprocessen, stimuleren van leren, leerstof presenteren en instructie geven, lerende professional zijn)

## Aansluiting op de praktijk

Door gebruik te maken van concrete voorbeelden word je tijdens de contactdagen gestimuleerd de theoretische inzichten te koppelen aan de praktijk en context waarbinnen je zelf werkzaam bent. We verwachten een actieve bijdrage. Tijdens de contactdagen worden casussen behandeld uit de praktijk.

## Toelatingseisen

Deze scholing kan uitsluitend gevolgd worden door medewerkers van de jeugdgezondheidszorg of het samenwerkingsverband, die werkzaam zijn binnen een geregistreerde M@ZL-organisatie.

## Gebruik van de studiehandleiding<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> De auteursrechten van deze studiehandleiding berusten bij het NCJ. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder overleg met het NCJ, Utrecht.

Door het lezen van deze studiehandleiding weet je wat je van deze training kunt verwachten en hoe je je kunt voorbereiden. Het NCJ houdt zich aanbevolen voor opmerkingen of suggesties. Namens het NCJ wens ik je een leerzame en plezierige training toe.

Mark Weghorst,  
NCJ, oktober 2019

# Programmaoverzicht

De training bestaat uit twee dagen (vier dagdelen):

## Dag 1

Datum:

Locatie:

Tijdstip: 9.30 -16.30 uur (lunchpauze van 12.30 uur tot 13.00 uur)

- **Dagdeel 1: Het hoe en waarom van M@ZL**

Docent: Yvonne Vanneste, Sandra Hamming of Wico Mulder

Vorbereiding: Lezen en bekijken van de [informatie](#) op de website van het NCJ over M@ZL; Weet hoe het verzuimprotocol op jouw school werkt en wie de jeugdarts van een school is.

- **Dagdeel 2: Communicatieve vaardigheden bij het voeren van verzuimgesprekken**

Docent: Babs Smith

Vorbereiding: Geen

## Dag 2

Datum:

Locatie:

Tijdstip: 9.30 -16.30 uur (lunchpauze van 12.30 uur tot 13.15 uur)

- **Dagdeel 3: M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' organiseren en uitvoeren**

Docent: Babs Smith

Vorbereiding: Geen

- **Dagdeel 4: M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' in de praktijk**

Docent: Babs Smith

Vorbereiding: Aanleveren van een casus uit jouw eigen praktijk; voorafgaand aan de training sturen naar [info@babssmith.nl](mailto:info@babssmith.nl).

# Programma in detail

## Dagdeel 1: Het hoe en waarom van M@ZL

### Inhoud

Als begeleider van de workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' ben je een belangrijke ambassadeur van de M@ZL-methodiek. Je kunt uitleggen wat M@ZL is en omgaan met eventuele weerstand die bij mentoren speelt. Daarom krijg je uitleg over de M@ZL-methodiek en verken je je eigen visie op ziekteverzuim. Welke theorieën en welk gedachtegoed liggen ten grondslag aan M@ZL? Hoe ziet het stappenplan eruit en welke attitudes passen hierbij? Maar ook: wie vervult welke rol en welke rol vervult de mentor? Tijdens deze ochtend staan we daarom ook stil bij de samenwerking.

### Resultaten

Na afloop van dit programma onderdeel kun je:

- het gedachtegoed achter M@ZL uitleggen
- vertellen hoe iedereen volgens de M@ZL-methodiek moet werken

### Leeractiviteiten

Om dit dagdeel te laten slagen wordt een actieve deelname van de deelnemer gevraagd

### Voorbereiding

Lezen en bekijken van de [informatie](#) op de website van het NCJ over de M@ZL-methodiek

## Dagdeel 2: Communicatieve vaardigheden bij het voeren van ziekteverzuimgesprekken

### Inhoud

Tijdens de M@ZL-workshop leren mentoren hoe zij een effectief ziekteverzuimgesprek kunnen voeren. Hiervoor hebben zij de juiste basishouding en communicatieve vaardigheden nodig. Als workshopbegeleider dien je samen met de trainingsacteur hierop inhoudelijk te kunnen sturen. Tijdens dit dagdeel schetst de trainer hiervoor het theoretische kader. Dit is gebaseerd op een aantal basisprincipes van Motiverende Gespreksvoering (grondleggers Miller & Rollnick). Daarnaast bespreekt de trainer de belangrijkste communicatieve vaardigheden waarop je als workshopleider feedback kan geven.

### Resultaten

Na afloop van dit programma onderdeel kun je:

- de belangrijkste aandachtspunten voor het voeren van een verzuimgesprek volgens de M@ZL-methodiek benoemen
- herkennen wat de leerling/ouder nodig heeft in een gesprek en daar op aansluiten
- basis communicatieve vaardigheden herkennen

### Leeractiviteiten

Om dit dagdeel te laten slagen wordt een actieve deelname van de deelnemer gevraagd.

#### Vorbereiding

- Het volgen van dagdeel 1
- Nadenken over de basis communicatieve vaardigheden die jij al (her)kent

### Dagdeel 3: M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' organiseren en uitvoeren

#### Inhoud

Bij het organiseren en uitvoeren van een M@ZL-workshop komt best wel wat kijken. De trainer doorloopt tijdens dit dagdeel het programma van de workshop en bespreekt wat belangrijk is met betrekking tot organisatie, voorbereiding, samenwerking en uitvoering. Met betrekking tot de uitvoering is er specifiek aandacht voor verschillende soorten gedrag dat je van de mentoren kunt verwachten en hoe daar mee om te gaan. Denk hierbij aan mentoren met twijfels over de M@ZL methodiek of mentoren die het moeilijk vinden om te oefenen met een trainingsacteur.

#### Resultaten

Na afloop van dit programma onderdeel kun je:

- een M@ZL workshop organiseren
- een groepsproces begeleiden
- verschillend gedrag van deelnemers tijdens een M@ZL workshop herkennen en daar adequaat op reageren
- eigen leerpunten formuleren o.b.v. de competenties voor een M@ZL workshopbegeleider

#### Leeractiviteiten

Om dit dagdeel te laten slagen wordt een actieve deelname van de deelnemer gevraagd.

#### Vorbereiding

- Het volgen van dagdeel 1 en 2
- Nadenken over wat jij lastig gedrag vindt bij het begeleiden van een groep

### Dagdeel 4: M@ZL-workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' in de praktijk

#### Inhoud

Tijdens dit laatste dagdeel ervaar je aan de lijve de workshop 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken'. De trainer geeft samen met een trainingsacteur de workshop en jij bent samen met je medecursisten deelnemer van deze workshop. Als toekomstige workshopbegeleiders ga je dus zélf verzuimgesprekken oefenen met de trainingsacteur. Hierdoor snijdt het mes aan meerdere kanten:

- Je ervaart wat de mentoren zorgverleners ervaren
- Je ziet hoe de trainer het proces en een groep begeleidt
- Je ervaart de opzet van de workshop incl. werkvormen

- Je leert van de inhoudelijke feedback van de trainer en trainingsacteur
- Je ervaart hoe de trainingsacteur werkt
- Je kunt vragen stellen over wat er gebeurt
- Indien er voldoende tijd is, kunnen een aantal deelnemers zelf een stukje proces begeleiden en daar feedback op krijgen van de trainer

## Resultaten

Na afloop van dit programma onderdeel kun je:

- samenwerken met een trainingsacteur
- feedback geven op basis communicatievaardigheden
- deelnemers handvatten geven voor het voeren van een ziekteverzuimgesprek
- een M@ZL workshop uitvoeren

## Leeractiviteiten

Om dit dagdeel te laten slagen wordt een actieve deelname van de deelnemer gevraagd.

## Vorbereiding

- Het volgen van dagdeel 1 en 2.
- Opsturen van een casus. Tijdens dit dagdeel gaan we werken met eigen casuïstiek. Door zelf verzuimgesprekken te oefenen met de trainingsacteur, krijgen we samen inzicht in 'wat werkt' en 'waar kansen liggen'. Hiervoor dien je voorafgaand aan de training een voorbeeld te geven van een (verzuim)gesprek waarin jij 'lastig gedrag' tegen kwam (bijvoorbeeld een 'gesloten' leerling of een ouder met 'weerstand'). Wat was de situatie? Wat vond je lastig? Deze casus stuur je voorafgaand aan de workshop naar de trainer ([info@babssmith.nl](mailto:info@babssmith.nl)).

# Algemene en praktische informatie

## Certificering en accreditatie

De deelnemers ontvangen na afloop een certificaat.

## Studiebelasting

Naast het volgen van de training verwachten wij dat je je voorbereidt onder andere door het lezen van de studiehandleiding en de informatie op de website van het NCJ. Wij gaan er van uit dat de studiebelasting, naast de onderwijsdag van 6,5 uur, ongeveer 2 uur per trainingsdagdeel bedraagt voor het lezen en het maken van de voorbereidende opdracht.

## Verzuim en contactpersonen

Afwezigheid, om welke reden dan ook, meld je per mail bij Mark Weghorst ([mazl@ncj.nl](mailto:mazl@ncj.nl)) en bij de betrokken docent(en).

## Toetsing en beoordeling

Deze module wordt niet afgesloten met een toets. We verwachten dat de organisatie voorafgaand aan de train-de-trainer bewuste nadenkt over de competenties en kwaliteiten



van de deelnemers. Van de deelnemers zelf verwachten we een actieve bijdrage tijdens de onderwijs contactdagen. De kwaliteit van het onderwijs hangt samen met de kwaliteit van de voorbereiding, inzet en zelfreflectie van de deelnemer.

## Organisatie en contactpersonen

Voor een nadere toelichting op deze train-de-trainer kun je terecht bij: Mark Weghorst, [mazl@ncj.nl](mailto:mazl@ncj.nl), 06-25390113